

علوم و فنون ادبی

۱- از دیدگاه تاریخ ادبیات همه موارد کاملاً درست است؛ به جز:

- ۱) از زبان پهلوی، زبان رسمی دوران ساسانی بود. این زبان اساساً به ناحیه پارس تعلق داشته است و آن را «فارسی نو یا فارسی دری» نامیده‌اند.
- ۲) زبان فارسی باستان در دوره هخامنشی رایج بود. آثار برجای مانده این زبان، فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی به خط میخی است.
- ۳) آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده، بیش‌تر آثار دینی زرتشتی است. حتی رساله‌های کوچکی مانند «یادگار زبیران» رنگ دینی دارد.
- ۴) زبان پارسی در دوره اشکانیان رایج بود و تا اوایل دوره ساسانی نیز آثاری به این زبان تألیف می‌شده است.

۲- کدام مورد بیانگر ویژگی سبکی نثر زیر نیست؟

«سالی چند بمانند که ملک بنام کودکی بود و کس هیبت نداشت و هیچ سپاه گرد نیامد تا شاپور بزرگ شد. پس چون پنج سال برآمد، عقل و تدبیر اندرو بدید و نخستین چیزی که از عقل و ادب شاپور بدیدند یک شب بر بام کوشک خفته بود به تسفون...»

- ۱) کوتاهی جملات
- ۲) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا
- ۳) بهره‌گیری بیش‌تر از لغات عربی
- ۴) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات همه موارد «کاملاً» درست هستند؛ به جز:

- ۱) نثر در عصر بیداری به سمت سادگی و بی‌پیرایگی سوق داده شد و روزنامه‌نگاری، ترجمه و ادبیات داستانی رواج پیدا کرد.
- ۲) از پیشگامان نثر ساده در عصر بیداری می‌توان به قائم مقام فراهانی، زین‌العابدین مراغه‌ای و عبدالرحیم طابوف اشاره کرد.
- ۳) مهم‌ترین روزنامه‌های قرن ۱۲ و ۱۳ که دربردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود روزنامه‌های «صوراسرافیل» و «نسیم شمال» است.
- ۴) مجله بهار به‌وسیله ملک‌الشعراى بهار و مجله «دانشکده» و «نوبهار» با مدیریت میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی به عرصه ظهور رسیدند.

۴- در همه گزینه‌ها، به محورهای نویسندگی محمدرضا سرشار، اشاره شده است؛ به جز:

- ۱) فعالیت در مباحث پژوهشی ادبیات کودک و نوجوان
- ۲) قصه‌نویسی و قصه‌گویی، تدریس و فعالیت در نشریات تخصصی
- ۳) نوشتن فیلم‌نامه «جای پای خون» براساس تجربه‌های داستانی
- ۴) فعالیت‌های مطبوعاتی در مجله‌های رشد دانش‌آموز، قلمرو، سوره، پویا

۵- کدام مورد بیانگر ویژگی «ادبی» شعر معاصر است؟

- ۱) ابهام پسندیده است و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر این دوره است.
- ۲) صور خیال، جدید و نو نیستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل هستند.
- ۳) طرح اسوه‌های دینی و ملی و تکریم مقام شهدا از ویژگی‌های بارز این دوره است.
- ۴) سادگی و روانی زبان شعر و جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر کاملاً چشمگیر است.

۶- از دیدگاه تاریخ ادبیات کدام مورد، نادرست است؟

- ۱) در دهه هفتاد و پس از آن، گرایش به خاطره‌نگاری، زندگی‌نامه‌نویسی، نثر ادبی و ادبیات نمایشی قابل توجه است.
- ۲) «بدوک» حاصل تجربه‌های داستانی سیدمهدی شجاعی و «ضیافت» و «جای پای خون» از فیلم‌نامه‌های مشهور اوست.
- ۳) برخلاف شعر، در داستان‌نویسی دهه شصت، جایگاه نسل جوان کم‌تر است و اغلب نویسندگان از پیشکسوتان هستند.
- ۴) کانون نویسندگان ایران، پس از پیروزی انقلاب، فعالیت خود را مجدد آغاز کرد و به خاطر کشمکش سیاسی - عقیدتی، در نهایت به انشعاب حزب توده از آن انجامید.

۷- همه موارد از ویژگی‌های عمده نثر فارسی در سبک عراقی است؛ به جز:

- ۱) حذف افعال به قرینه - کاربرد لغات مهجور
- ۲) رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی - اطناب
- ۳) استفاده از آرایه‌های ادبی در نثر - استفاده از ترکیبات دشوار
- ۴) کاربرد فراوان آیات، احادیث و اشعار در متن - کوتاهی جملات و ایجاز

۸- انتساب کدام بیت به سراینده مقابل آن، نادرست است؟

- ۱) الا یا خیمگی، خیمه فروهـل
 - ۲) گل بخندید و باغ شد پدرام
 - ۳) صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید
 - ۴) ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت؟
- که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل (منوچهری)
ای خوشا این جهان، بدین هنگام (رودکی)
دانه چون در آسیا افتد تحمل بیدش (صائب)
گم گشت در تو هر دو جهان، از که جویمت؟ (عطار)

۹- متن زیر برگزیده‌ای از کدام اثر ادبی است و مربوط به کدام دوره است؟

«پس عبدالمطلب گفت که ایها الملک، من خداوند اشرم نه خداوند خانه و مر این خانه را خداوندی هست و او خود خانه خود را نگاه دارد.»

- ۱) قابوس‌نامه - دوره غزنوی
- ۲) تاریخ بیهقی - دوره غزنوی
- ۳) سیاست‌نامه - دوره سلجوقی
- ۴) ترجمه تفسیر طبری - دوره سامانی

۱۰- هریک از پدیدآورندگان آثار زیر به ترتیب، خالق کدام آثارند؟

- «نفحات‌الانس، موش و گربه، لمعات، مجالس سبعة»
۱) تحفة‌الاحرار، صد پند، عشاق‌نامه، فیه ما فیه
۲) بهارستان، رساله دلگشا، اسرارالتوحید، دیوان شمس
۳) جمشید و خورشید، اخلاق‌الاشراف، عشاق‌نامه، تذکرة‌الاولیا
۴) تذکرة‌الاولیا، اخلاق‌الاشراف، جمشید و خورشید، منطق الطیر

۱۱- قافیه در کدام بیت «غلط» است؟

- ۱) بنگر این کشتی خلقان غرق عشق
 - ۲) اجل ناگهان در کمیتم کشد
 - ۳) نه خود را به آتش به خود می‌زنم
 - ۴) گدایی که از پادشاه خواست دخت
- ازدهایی گشت گویی حلق عشق
همان به که آن نازنینم کشد
که زنجیر شوق است در گردنم
قفا خورد و سودای بیهوده پخت

۱۲- قافیه کدام بیت براساس قاعده «۲» آمده است؟

- ۱) گاهی چنان بدم که مبادا بینم‌ام
 - ۲) رزق ما روشن‌دلان چون مه ز پهلوی خود است
 - ۳) عالم مکار با ارباب عقبی دشمن است
 - ۴) صدف بحر بقا سینه درویشان است
- حتی اگر به دیده رویا بینم‌ام
گر نمی در ساغر ما هست از جوی خود است
این چه خس‌پوش با دل‌های بینا دشمن است
گوهر آن، دل بی‌کینه درویشان است

۱۳- در کدام بیت، حروف قافیه، طبق قاعده «۲» (مصوت + دو صامت) آمده است؟

- ۱) چون ندارم من قبول و رشد غیب
 - ۲) جان نیاید در نشاط آلا که بر بوی حبیب
 - ۳) کمان سخت که داد آن لطیف بازو را؟
 - ۴) من خاک پای آن گسَم کاو خون ساغر می‌خورد
- خلق را رد می‌کنم از خود به عیب
تا گل رنگین نیاید خوش نالد عن‌دلیب
که تیر غمزه تمام است صید آهو را
تا راز دل ساغر چرا هر دم به لب می‌آورد

۱۴- نام وزن عروضی کدام مصراع در مقابل آن غلط آمده است؟

- (۱) روی تو از دل ببرد منزلت و قدر ناز (مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن)
(۲) جان مرا هست کنی مست چو بر من گذری (مفتعلن مفتعلن مفتعلن فاعلن)
(۳) ز داغ حسن دگر لاله زار پیدا کرد (مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن)
(۴) لیک ملا شمس را جويا بود (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

۱۵- کدام بیت دارای وزن دولختی (دوری) است و می توان آن را به دو صورت دسته بندی هجایی کرد؟

- (۱) ای آفتاب روشن و ای سایه همای
(۲) دیوانه عشقت را جایی نظر افتاده است
(۳) عادت بخت من نبود آنکه تو یادم آوری
(۴) ما همه چشمیم و تو نور ای صنم
- ما را نگاهی از تو تمام است اگر کنی
کانچنان نتواند رفت اندیشه دانایی
نقد چنین کم اوفتند خاصه به دست مفلسی
چشم بسد از روی تو دور ای صنم

۱۶- وزن عروضی سروده زیر کدام است؟

- «آسمان صاف و شیب آرام»
(۱) فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
(۳) فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعل
- بخست خندان و زمیان رام»
(۲) فعلاتن فاعلاتن فعلاتن فاعلاتن
(۴) فاعلاتن فعلاتن فاعلاتن فعلاتن

۱۷- در بیت زیر، با توجه به اختیارات شاعری تعداد هجاهای بلند و کشیده به ترتیب، کدام است؟

- «از پای فتادیم چو آمد غم هجران»
(۱) ده - پنج
(۲) ده - شش
(۳) یازده - چهار
(۴) یازده - پنج
- در درد بمردیم چو از دست دوا رفت»

۱۸- با توجه به بیت زیر، همه موارد از دیدگاه «عروض و قافیه» درست است؛ به جز:

- «در نمازم خم ابروی تو در یاد آمد»
(۱) وزن بیت «فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن» است.
(۲) وزن بیت همسان تکلختی است.
(۳) شاعر از اختیارات شاعری «ابدال» و حذف همزه استفاده کرده است.
(۴) در مصراع اول دو بار و در مصراع دوم یک بار، «حذف همزه» صورت گرفته است.
- حالتی رفت که محراب به فریاد آمد»

۱۹- بیت زیر «فاقد» کدام اختیار شاعری است؟

- «ز خنده رویی گردون فریب رحم مخور»
(۱) ابدال
(۳) بلند بودن هجای پایانی
- که رخنه های قفس رخنه رهایی نیست»
(۲) تغییر کمیت مصوت
(۴) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن

۲۰- در کدام بیت، هر دو تشبیه گسترده و فشرده وجود دارد؟

- (۱) به جوی شیر چو فرهاد تیشه فرسودن
(۲) من که با زلف چو چوگان تو گویی نزنم
(۳) چند چون مرغ کنی سوی گلستان پرواز
(۴) تو که یک ذره نداری خبر از آتش مهر
- یکی ز جمله بازیچه های طفلانه است
بیش از این گوی دلم در خم چوگان مگذار
راه آمد شد بستان به صبا بازگذار
ذره بی سروپا را به هوا بازگذار

۲۱- کدام آرایه‌ها در بیت زیر، تماماً موجود است؟

«هستند بی‌قرار چو زلف تو عالمی»

(۱) تشخیص، اغراق، مراعات نظیر، کنایه، ایهام تناسب

(۳) تشبیه، کنایه، ایهام تناسب، جناس، تشخیص

تا دیده دید در خم زلفت قرار حسن»

(۲) ایهام تناسب، مجاز، تضاد، تشبیه، مراعات نظیر

(۴) مجاز، تشبیه، اغراق، جناس، تضاد

۲۲- کدام بیت دارای آرایه «تلمیح» است و بیش‌ترین تشبیه را دارد؟

(۱) نگاه دار گرت چون عقیق آبی هست

(۲) غنچه چون عیسی به گفتار آمده است از مهد شاخ

(۳) چون زلیخا مشربان ما را تلاش قرب نیست

(۴) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ

۲۳- بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته شده است؟

«از بند حرص بر آهو چه تازی نفس را چون سگ

(۱) حسن تعلیل - کنایه - اسلوب معادله - تضاد

(۳) ایهام تناسب - لف و نشر - ایهام - تضاد

به صحرای قناعت رو که بی‌آهوست آن صحرا»

(۲) کنایه - تشبیه - لف و نشر - استعاره مکنیه

(۴) ایهام تناسب - تشبیه - ایهام - استعاره

۲۴- آرایه‌های «تشبیه، ایهام، لف و نشر و موازنه» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

وین تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید؟

نظر مرحمت و حلقه فتراک یکی است

چهره زرین و قصر زرنگار من یکی است

قند شیرین‌کار و زهر جان‌گزای او یکی است

(۳) ت - الف - پ - ب (۴) ت - پ - ب - الف

(الف) این لطایف کز لب لعل تو من گفتم که گفت؟

(ب) لطف و قهر تو به چشم غمناک یکی است

(پ) قلب من گردیده از اکسیر خرسندی طلا

(ت) در حلاوت خانه وحدت دویی را بار نیست

(۱) الف - ب - ت - پ (۲) ب - ت - الف - پ

۲۵- مفهوم بیت زیر از کدام بیت، دریافت می‌شود؟

«اشک سحر زدا بد از لوح دل سیاهی

(۱) از هوای تر شود آینه ما بی‌غبار

(۲) اشکش ز دل غبار کدورت نمی‌برد

(۳) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من

(۴) چون عقد گوهری که شود پاره رشته‌اش

۲۶- کدام بیت با بیت زیر مفهوم یکسانی دارد؟

«مرا رضای تو باید نه زندگانی خویش

(۱) خصمی که تیر کافرش اندر غزا نکشت

(۲) فردا که خاک مرده به حشر آدمی کنند

(۳) گر دوست بنده را بکشد یا پیرورد

(۴) گر کام دوست کشتن سعدی است باک نیست

اگر مراد تو قتل است و اره‌ان ای دوست»

خونش بریخت ابروی همچون کمان دوست

ای باد خاک من مطلب جز به گوی دوست

تسلیم از آن بنده و فرمان از آن دوست

اینم حیات بس که بمیرم به کام دوست

۲۷- کدام بیت، فاقد مفهوم بیت زیر است؟

«صبر بر جور فلک کن تا بر آیی روسفید

(۱) از صبر تلخ چاره من می‌کند طیب

(۲) مکن ز بستگی کار شکوه چون خامان

(۳) گرچه رنجوری صبوری کن که در دار فنا

(۴) صبوری ورز اگر خواهی که کام دل به دست آری

دانه چون در آسیا افتد تحمّل بایدهش»

بیچاره‌ام چه چاره ز بیچارگی مرا

که صبر غنچه گره را گره‌گشا کرده است

هرچه آید بر سر فرزند آدم بگذرد

سرانجام همه کارت بود از صبر پابرجا

۲۸- مفاهیم «بی‌اعتباری دنیا، فراغت‌خاطر، خویش‌داری، توصیه به فروتنی» به ترتیب، از کدام ابیات دریافت می‌شود؟

(الف) چه آسوده است از اندیشه باد خزان، برگی

(ب) عنان نفس را هرکس تواند داشتن محکم

(پ) نظر را پایه گر خواهی بلند از آستان مگذر

(ت) از ره مرو به عشوه دنیا که این عجز

(۱) ت - ب - الف - پ (۲) ت - الف - ب - پ

۲۹- سبک شعری کدام بیت، متفاوت با سایر ابیات است؟

(۱) بسوزند چو درختان بی‌بر

(۲) چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی

(۳) به قد تو گویی سروی است در میان قبا

(۴) دواى عاشق دلخسته را معشوق می‌داند

۳۰- همه موارد در ابیات زیر «کاملاً» یافت می‌شود؛ به جز:

«هر که تأمل نکند در جواب

یا سخن آرای چو مردم به هوش

(۱) قالب ابیات مثنوی و سراینده آن نظامی گنجوی در قرن ششم است.

(۲) قافیه براساس قاعده «۲» سروده شده است و «ب و ش» حرف روی است

(۳) سروده فوق با ضرب‌المثل «اگر گفتن سیم باشد، خاموشی زر است» تناسب مفهومی دارد.

(۴) ابیات فوق با بیت «کیست در این دیرگه دیرپای / کو لمن الملک زند جز خدای؟» هموزن است.

که در فصل بهاران چون گل رعنا خزان بیند

سمند سرکش افلاک را در زیر ران بیند

که هرکس را بود بر صدر جا در آستان بیند

مکاره می‌نشیند و محتاله (حیله‌گر) می‌رود

(۳) پ - الف - ب - ت (۴) پ - ب - الف - ت

سزا خود همین است مر بی‌بری را

بباید زدن سنگ را بر سبوی

به روی گفتی ماهی است بر نهاده کلاه

کسی تا درد نشناسد نمی‌داند دواى من

بیش تر آید سخن ناصواب

یا بنشین چون حیوانان خموش»

سوره